

КОМАНДАНТ 1. КК ГЕНЕРАЛ-ПОТПУКОВНИК МОМИР ТАЛИЋ

**РАТА,
ИПАК,
НЕЋЕ
БИТИ**

Новинаре је радо примао, али изјаве нерадо давао. Прецизније, „чувао“ се великих опширних интервјуа уз образложење да је рат рђаво вријеме за велике приче. Због тога је редакција „Крајишког војника“ одлучила да „начне“ генерала сада кад је стао.

Опет, то није класични интервју већ кратка исповијест генерала који је командовао већ дијелом Крајине и Посавине, па ово треба схватити само као увод у причу коју ће Мок Талић морати, прије или касније, некоме испричати или написати. Поготово у оним дијеловима гдје данас не жели опширније казивати јер би се могло употријебити у днешне политичке сврхе. То је, дакле, његова обавеза према сјајној генерацији момака које водио и са којима је стварао српску државу, прву западно од Дрине.

ДОБИТНИЦИ ИЛИ ГУБИТНИЦИ: За мене нема никаквих недоумица, ми смо рат добили. Остварили смо два основна циља: заштитили смо српски народ од покоља какве је доживљавао у историји ратова на овим просторима, а исто је било спремано и овога пута, и друго, створили смо српску државу која је скоро пола бивше Босне и Херцеговине, имамо своје школство, правосуђе, војску, полицију, право да бирамо своју власт, имамо свој Устав, законе...

На овај начин ми смо досађали сан многих генерација прије нас и сад ваља мудро, паметно и изнад свега стрпљиво градити Републику Српску. Сигуран сам да ћемо успјети.

Знам да људи често причају и питају да ли је могло другачије, да ли је могло више. Можда је и могло. На то ће одговор дати историја, али ни данас ни убудуће не смије се заборавити против кога смо све ратовали, колико је ту разних војски било против нас, какве су биле међународне околности... Све су то елементи без којих нема озбиљне анализе.

ПОЧЕТАК: Те ноћи, између 16. и 17. августа 1941. године, када смо у Градишци, под борбом, прелазили Саву, био сам свјестан да идемо заштитити српски народ у западној Славонији како му се не би поновио покољ из прошлог рата. Цијелу ноћ сам о томе размишљао, знао сам да је тадашња ЈНА способна да изврши то наређење о тампон зони, о раздвајању снага, али услиједиле су лоше, врло лоше политичке одлуке. Мислим на оно крени - стани, она силна примирја. Још је Наполеон рекао „ако хоћеш да уништиш сопствену војску онда само крени па стани“. Ако то поновиш неколико пута, то је катастрофа. Па опет, Бањалучки корпус је извршио наређење. Заштитили смо већи дио српског народа у Западној Славонији. Друга је прича шта се то догодило у прољеће 1995. године, али ми смо свој посао те јесени и зиме 1991. и 1992. године поштено урадили.

Да је на вријеме 12. корпус ЈНА, то је о Новосадски корпус извршио свој задатак избио у Дарувар, а Гардијска бригада у близину Нове Градишке не би било тако дугог тако крвавог рата. А баш такве наредбе постојале. Избјегло би се, уствари било мање страдање и српског и хрватског народа. Ни једна, па ни та замисао војних команди у доба није до краја спроведена, јер је ЈНА, по ављам, убијана, умртвљивана оним, крени стани. Велики утицај на то имала је међународна заједница, а они или нису знали или ни хтјели, али је евидентно да нису уважавају све реалне елементе, поготово историјске околности овдашњих конфликта, па су допринијели да рат траје и дуго и да буде крвав. Вјерујем да ће историја, да ће људи који се баве науком правилно сложити све елементе који довели до распада претходне Југославије. Ја као савременик ових догађања у једно сам сигуран: Хрвати, велики број Хрвата жељели растурање Југославије, за то су се дуго године припремали. Срби су, најпростије казано, много чему били наивни. Вјеровали су искрено у братство и јединство и то није могло у свим тим историјским околностима да се не плати.

КОРИДОР: То је, нема сумње, најбриљантнија и најважнија операција Војске Републике Српске у овом рату, а можда и у свим досадашњим ратовима. Један дио српског народа то смо ми овдје, нашао се у позицији каква се не памти у историји. Пријетила је катастрофа јер смо били потпуно одсјечени од матице. Веома је важно казати шта је све претходило самом извођењу операције пробијања пута кроз Посавину.

Јединице Корпуса тог прољећа 1992. године још су у Западној Славонији, али тај простор нисмо смјели нагло напуштати, већ смо према плану УН постепено територију предавали снагама УНПРОФОР-а. Са том чињеницом баратале су снаге хрватских и муслиманских националиста и екстремиста и почели с

блокирање свих српских енклава у Посавини, затварање пута према Београду. Истовремено су овдје у Крајини (посебно Приједору, Козарцу...) и другим мјестима почели припреме и извођење оружане побуне. Ми у Команди Корпуса све смо то пратили и, сада се може рећи, добро процјењивали.

С обзиром да је из Хрватске пребачено веома много људства на ову десну обалу Саве, у Посавину, они су заједно са домаћим хрватским и муслиманским јединицама кренули на спајање са регијом Тешња и Маглаја, а онда даље према Зеници, Травнику и према мору, ми смо повукли први, касније ће се показати врло, врло важан потез а то је слање групе искусних и храбрих официра, на челу са Бошком Келечевићем, на простор Дервенте. Истовремено на простору Добоја од дијелова распаднутог Тузланског корпуса ЈНА самоиницијативно се организује веома важна групација јединица која ће постати јака Оперативна група на челу са пуковником Миливојем Симићем. Они се повезују са нама. Заједнички процјењујемо да је неопходно да се уклинимо између њихових снага, то је простор између Дервенте и Добоја.

Ми из западне Славоније извлачимо дио 16. крајишке, дио 1. оклопне, дијелове других јединица и правимо борбену групу која заједно са Оперативном групом из Добоја улази у клин и прихвата прве борбе.

Непријатељ то, разумије се, види и покушава нам отежати ситуацију немирима иза леђа. То су оне побуне у Козарцу, Приједору и многим другим мјестима и морају се повлачити брзи и прецизни потези, јер према заплијењеној документацији, оружју и опреми очито спреман нам је баш овдје велики рат, са свим пресјеченим путевима. Муњевито одлучујемо и изводимо формирање лаких пјешадијских бригада чији је основни циљ био умиривање територије овдје. То се показало добро, чак су те бригаде касније дале велики допринос у завршној Операцији „коридор“.

Већ у јуну УНПРОФОР преузима западну Славонију и ми пребацујемо 16. крајишку, 43. моторизовану, 1. оклопну, 2. крајишку и друге јединице на тај простор између Дервенте и Добоја. Започињу мање борбе и бојеви у којима је наш циљ стварање што повољнијих услова за завршну операцију.

Овдје у Бања Луци и околини понестајало је намирница, лијекова, умирале су бебе. Било је драматично, врло драматично. Инак и процес у

борцима је растао. Сви су знали да морамо ићи у пробијање пута живота и само су чекали наређење. Ми у Команди смо, међутим, били свјесни да свака брзоплетост може донијети још гору ситуацију и зато смо радили смирено, анализирали сваки детаљ, планирали темељито.

Уочи саме операције на наших тридесет хиљада момака стигло је и око 900 људи из Крајине на челу са Мартићем и то је подигло још више морал.

Након заиста брижљивих припрема, доброг расположења људства, заједнички смо у Команди Корпуса и Команди операције процијенили да може отпочети та велика битка. Као командант, издао сам наређење да операција коридор почне 24. јуна 1992. године у јутарњим часовима.

Мада смо, кажем, све добро испланирали ипак неће сан на очи тих ноћи. Посавина се тресе од силине битке, глобално све иде према плану, али у детаљима као у свакој бици понешто се „у ходу“ мијењало.

Генерал Новица Симић, тада пуковник, водио је групацију јединица, тактичку групу која је била на главном правцу удара. Њему сам, након издавања наредбе за све, насамом, у четири ока, рекао: „Новице, хоћу до 28. јуна до Видовдана коридор па барем као козија стаза“. Само ме је погледао и насмијао се, а ја сам знао да ће он то урадити. Само нисам знао да ће то ићи и брже од плана. Са многих праваца стизали су извјештаји у стилу план смо испунили, идемо даље. Тек тада, човјече, не можеш спавати.

Сви су од сваког борца до старјешине били свјесни значаја те битке. Спајамо се да осталим дијелом Републике Српске, са матицом, са Београдом. Људи су изводили класичне јурише каквих нема у историји новијих ратова. Самоницијативно, је то било. Па молим Вас, баш ту на коридору командант „Вукова“ Вељко Миланковић је командовао „Нож на пушку, за мном. Јуриш...“ и бриљантно отклонио један застој. То није забиљежено у овом рату.

Са чисто војничке тачке, ова операција је изведена школски - авијација сјајна, артиљерија такође, оклопне и пјешадијске јединице одлично увезане, морал људи непоновљив, дисциплина у извршавању задатака одлични, самоиницијативност по мјери потреба... Још ће се ова битка изучавати.

Била је то битка живота, без ње не би било

БОЈНИЦА: Ваљда сам у овим тешким временима човек садати ко је ко и какав је. Какве ми младиће имамо, како су то сјајни људи, колико сам их само у овом рату упознао. Знам били су често и гладни и боси и необучени, али су се тукли момачки, борили се за свој народ, своје породице, па тек онда мислили на себе. Ја мислим да нигдје није забиљежено да ратник иде у борбу стопом, то могу само људи који знају шта хоће, какав им је циљ. Отуда, ја ћу се са овог мјеста жестоко борити да се тим људима ова држава, коју су створили, одужи а они само хоће да добију посао. Посебна прича су инвалиди и породице погинулих бораца, они морају имати предност свугдје и на сваком мјесту. То све треба регулисати законима. Ја, ево, и ову прилику користим да позовом све породице палих, инвалиде, моје борце да ми се слободно обрате кад имају некакав проблем. Лакше ћемо заједно рјешавати, јер људи углавном траже само оно што им припада, а то смо им дужни обезбиједити.

ЈУНИ, '96.

БОЈНИЦА: Ја знам, ја често кажем да би желлио такој радњу и такве односе породици какви владају у команди 1. кк. Команда која је дуго заједно, међусобно веома добро знамо, уважавамо и потчињени команди, и чини ми се, да с лакоћом рјешавамо и најтеже проблеме. Ми смо један тим који тимски и ради и без некаквих појединачних дионица. А има и једна занимљивост. Мој први сарадник, начелник штаба Корпуса генерал Бошко Келечевић и ја рођени смо истог дана, истог мјесеца, исте године. Ко зна да ли је то случајност или нешто друго, али ми смо цијели рат заједно и заиста имамо бачено нешто заједничко - као браћа, а у свакој новој ситуацији имамо рјешења која се сто одсто поклапају. Након сваке одлуке, након сваке битке имамо обичај да све темељито анализирамо да видимо да ли се могло другачије. Све у свему, Команда Корпуса је једна универзална тим који, уосталом, има резултате иза себе.

ЗАВРШНИЦА: Тачно је да је пало 13 градова на самом крају рата и знам да људи из различитих углова покушавају наћи објашњење. Овога пута ја нисам спреман да о томе говорим јер прави одговор могу дати само људи из науке, а ми учесници борбе можемо својом ријечу помоћи да се дође до правог одговора. Најопасније би било то употребљавати у дневно политичке сврхе.

ВОЈСКА: Не треба превише мудровати, нама треба професионална војска. Дакле, по броју мања, супермодерно наоружана и напредно људи у њој добро плаћени. Јесте, неимаштина велика, али све док је оваква ситуација на Балкану, војска мора имати приоритет и то баш таква војска о којој говорим. То је једини гарант да се Република Српска на другим пољима може јачати и изграђивати.

РАТ: Рат је завршен и не вјерујем да има шанси да ускоро поново почне. Истина, неки хрватски а већина муслиманских политичара грми о томе како ће они враћати све на почетак, како ће свим средствима правити некакву државу по својој мјери, али од тога нема ништа. Кључ рата или мира више није ни код Срба ни муслимана, ни Хрвата већ у рукама међународне заједнице. Они су ти који имају одлучујући утицај.